

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl siūlomo Tarybos sprendimo sudaryti Europos Sąjungos ir Australijos susitarimą dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Australijos muitinės ir sienos apsaugos tarnybai

(2011/C 322/01)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

Australijos muitinės ir sienos apsaugos tarnybai sudarymo pasiūlymą⁽³⁾. Pasiūlymas gegužės 23 d. buvo nusiųstas EDAPP.

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

2. 2011 m. gegužės mėn. su EDAPP neoficialiai skubos tvarka buvo konsultuojamasi dėl pasiūlymo, susijusio su Europos Sąjungos ir Australijos susitarimu dėl PNR duomenų tvarkymo ir perdavimo.

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 7 ir 8 straipsnius,

3. Atsižvelgdamas į tai, kad jo pastabos dėl Komisijos patvirtinto ir Tarybai, ir Parlamentui pateikto pasiūlymo turinio tebegalioja, EDAPP, siekdamas, kad jo pastabos būtų priimanamos platesnei visuomenės daliai, nusprendė pareikšti viešą nuomonę. Todėl į pastabas galima atsižvelgti tolesnėse diskusijose dėl pasiūlymo.

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo⁽¹⁾,

4. EDAPP naudojami šia proga iškelti kai kuriuos kitus klausimus ir ragina Tarybą ir Parlamentą atsižvelgti į šias nuomones priimant sprendimą dėl pasiūlymo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnį.

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių asmenų duomenų judėjimo⁽²⁾,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1. ĮVADAS

1.1. Konsultacijos su EDAPP

1. 2011 m. gegužės 19 d. Komisija priėmė Europos Sąjungos ir Australijos susitarimo dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo

1.2. Pasiūlymo aplinkybės

5. ES ir Australijos susitarimas dėl PNR duomenų yra kitas žingsnis ES darbotvarkėje, kuri apima pasaulines PNR rekomendacijas, ES PNR sistemos sukūrimą ir derybas dėl susitarimų su trečiosiomis šalimis⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ COM(2011) 281 galutinis.

⁽⁴⁾ Žr. visų pirma 2010 m. rugsejo 21 d. Komisijos komunikatą dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo trečiosioms šalims bendros koncepcijos, COM(2010) 492 galutinis.

6. EDAPP atidžiai sekė su PNR susijusius pokyčius ir neseniai priėmė dvi nuomones dėl Komisijos „PNR paketo“ ir dėl ES PNR direktyvos pasiūlymo ⁽¹⁾. EDAPP išreiškė nuomonę dėl PNR sistemų papildo ir iš esmės atitinka ne tik 29 straipsnio darbo grupės nuomonę ⁽²⁾, bet ir kitus pastaruoju metu parengtus dokumentus, įskaitant Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾ ir Pagrindinių teisių agentūros nuomonę ⁽⁴⁾.
7. Kaip išdėstyta toliau, EDAPP visada laikėsi nuoseklios pozicijos vertinti PNR sistemos tikslą atsižvelgiant į pagrindinius būtinumo ir proporcingumo reikalavimus, o antrajame etape išsamiai išanalizuoti nuostatus siekiant pasiūlyti atitinkamus patobulinimus.

1.3. Pradinės pastabos

8. EDAPP palankiai vertina bendrą koncepciją, kuria siekiama suderinti įvairių PNR susitarimų su trečiosiomis šalimis duomenų apsaugos nuostatus. Tačiau vis dar reikia pateikti kai kurias pastabas.
9. EDAPP nuomonėse ir 29 straipsnio darbo grupės nuomonėse nuolat kartota pastaba lygiai taip pat taikoma Australijos PNR pasiūlymui: turi būti įrodytas PNR sistemų būtinumas ir proporcingumas.
10. Šie du pagrindiniai reikalavimai yra svarbiausi duomenų apsaugos teisės aspektai pagal Pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsnius ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo

⁽¹⁾ — 2011 m. kovo 25 d. EDAPP nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo,

— 2010 m. spalio 19 d. EDAPP nuomonė dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo trečiosioms šalims bendros koncepcijos.

Abi nuomonės skelbiamos: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/cache/off/Consultation>

⁽²⁾ 2011 m. balandžio 5 d. 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 10/2011 dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2011_en.htm

⁽³⁾ 2011 m. gegužės 5 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo, COM(2011) 32 galutinis.

⁽⁴⁾ 2011 m. birželio 14 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonė dėl direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo (COM(2011) 32 galutinis).

16 straipsnį. ES turi užtikrinti, kad būtų laikomasi ES duomenų apsaugos teisės reikalavimų, taip pat tais atvejais, kai Europos piliečių duomenys tvarkomi ir perduodami iš ES teritorijos trečiajai šaliai. Tokiais atvejais tam, kad būtų galima pasirašyti kokį nors susitarimą, turi būti įvertintas ir nustatytas būtinumas ir proporcingumas. Be PNR sistemą pagrindžiančių būtinumo elementų, kad būtų proporcingumas, reikia tinkamos siekiamo tikslo ir didelio kiekio duomenų tvarkymo, dėl kurio gerokai įsikišama į privatų asmenų gyvenimą, pusiausvyros.

11. PNR sistemų paskirtis – kovoti su terorizmu ir sunkiais (tarptautiniais) nusikaltimais, naudojantis dideliu renkamų duomenų apie visus keleivius kiekiu siekiant įvertinti šių keleivių keliamą pavojų. Iki šiol pateiktuose veikiančių arba ateityje numatomų PNR sistemų, pvz., ES PNR sistemos, kurią detalai išanalizavo savo 2011 m. kovo mėn. nuomonėje, pagrindimuose EDAPP nepastebėjo jokių patikimų įrodymų ⁽⁵⁾.
12. Be to, EDAPP pabrėžia, kad, nustačius būtinumą, proporcingumo kriterijaus vis tiek reikia laikytis. Jis abejoja dėl asmens duomenų tvarkymo dideliu mastu ir siekiamo tikslo suderinamumo, visų pirma atsižvelgiant į nusikaltimų, kurie patenka į susitarimo projekto taikymo sritį, įvairovę. Jis atkreipia dėmesį, kad kovojant su terorizmu ir sunkiais nusikaltimais galima naudotis kitomis veiksmingomis priemonėmis.
13. Toliau pateikiamos konkrečios pastabos neturi įtakos šioms pradinėms ir pagrindinėms pastaboms. EDAPP palankiai vertina nuostatus, kuriose numatytos konkrečios garantijos, pvz., duomenų saugumas, vykdymas ir priežiūra, taip pat nuostatus, susijusius su tolesniu informacijos perdavimu kitiems subjektams. Kartu jis išreiškia nerimą ne tik dėl sistemos būtinumo ir proporcingumo, bet ir dėl apibrėžtų taikymo srities bei duomenų saugojimo sąlygų.

2. PASIŪLYMO ANALIZĖ

2.1. Teisinis pagrindas

14. EDAPP pažymi, kad susitarimas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 82 straipsnio 1 dalies d punktu, 87 straipsnio 2 dalies a punktu ir 218 straipsnio 6 dalies a punktu. Jis primena, kad prie objektyvių veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti pasirenkant teisinį pagrindą, visų pirma

⁽⁵⁾ 2011 m. kovo 25 d. EDAPP nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo; taip pat žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę, minėta pirmiau.

- priskiriami priemonės tikslas ir turinys⁽¹⁾. Jeigu ES priemonės analizė parodo, kad ja siekiama dvejopo tikslo arba kad ji turi dvi sudedamąsias dalis, ir jeigu vienas iš šių tikslų arba viena iš sudedamųjų dalių laikytina pagrindine ar dominuojančia, o kita – papildoma, priemonė turi būti grindžiama tik vienu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikia dėl pagrindinio ar dominuojančio tikslo arba sudedamosios dalies⁽²⁾. Išimtinu atveju, jeigu nustatoma, kad priemone tuo pačiu metu siekiama kelių neatskiriamai susijusių tikslų, iš kurių nė vienas nėra papildomas ir netiesioginis kito atžvilgiu, priemonė gali būti grindžiama atitinkamais teisiniais pagrindais⁽³⁾.
15. Atsižvelgdamas į trumpai aptartą nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, išskyrus 218 straipsnio 6 dalies a punktą, EDAPP teigia, kad susitarimas turėtų būti grindžiamas ne Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 82 straipsnio 1 dalies d punktu ir 87 straipsnio 2 dalies a punktu, bet 16 straipsniu.
16. Atsižvelgiant į tikslą reikia priminti, kad visi PNR susitarimai, dėl kurių derasi ES, buvo inicijuoti dėl poreikio suderinti oro vežėjų pareigą pateikti PNR duomenis trečiųjų šalių institucijoms su pagrindine teise į duomenų apsaugą⁽⁴⁾. Be to, pasiūlymo tekste daugybėje vietų nurodomas tikslas užtikrinti asmens duomenų apsaugą⁽⁵⁾.
17. Kalbant apie turinį, duomenų apsaugos nuostatų dominavimas susitarime yra akivaizdus. Išskyrus 3, 4 ir 6 straipsnius, atrodo, kad duomenų apsauga apima visas susitarimo nuostatas. Tai akivaizdu 1 straipsnyje (Tikslas), 2 straipsnyje
- (Sąvokų apibrėžtys), 5 straipsnyje (Tinkamumas), 7–19 straipsniuose (PNR duomenų tvarkymui taikomos apsaugos priemonės).
18. Kalbant apie apsaugos nuostatas (7–19 straipsniai), reikėtų pažymėti, kad tai yra tipinės duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatos⁽⁶⁾. Tai, kad akte yra nuostatų, kurios paprastai būdingos konkrečiai teisės sričiai, patvirtino Teisingumo Teismas, nustatęs, kad tai yra vieną konkretų teisinį pagrindą pagrindžiantis elementas⁽⁷⁾.
19. Trumpai tariant, EDAPP mano, kad susitarimo tikslas – ne pagerinti policijos bendradarbiavimą, bet įgalinti privačius subjektus, atsižvelgiant į trečiosios šalies prašymą, perduoti asmens duomenis ir leisti jiems tai daryti. Nors pagal ES taisyklės toks perdavimas trečiajai šaliai iš esmės būtų neįmanomas, PNR susitarimu siekiama sudaryti sąlygas asmens duomenis pagal ES duomenų apsaugos reikalavimus perduoti dėl to patvirtinus konkrečias apsaugos priemones.
20. Dėl šių priežasčių EDAPP mano, kad susitarimas – bet kuriuo atveju pirmiausia – turėtų būti pagrįstas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu⁽⁸⁾.

2.2. Tikslas ir apibrėžtys

21. EDAPP pažymi, kad tikslai, kurių siekiant gali būti tvarkomi PNR duomenys, yra aiškiai apibrėžti pasiūlymo 3 straipsnyje. Tačiau jis apgailestauja, kad dabartinės apibrėžtys yra platesnės nei pasiūlyme dėl ES PNR direktyvos nustatytos apibrėžtys, kurios vis dar turėtų būti susiaurintos, ypač dėl nesunkių nusizengimų.
22. Nors ES PNR pasiūlymo sąvokų apibrėžtyse atsižvelgiama į „terroristinėmis“ apibrėžtų veiklų padarinius, pvz., konkretūs nuostoliai asmenims arba vyriausybėms (mirtis, pasikėsinimai į asmens fizinę neliečiamybę ir t. t.), dabartinis pasiūlymas yra ne toks konkretus ir labiau orientuotas į tikslą, kai jame užsimenama apie asmens, vyriausybės įbauginimą arba smarkų pagrindinių politinių arba ekonominių struktūrų destabilizavimą.

(1) Byla C-491/01 *British American tobacco*, žr. visų pirma 92–93 punktus.

(2) Byla C-42/97 *Parlamentas prieš Tarybą*, 39 ir 40 punktai.

(3) Šiuo klausimu žr. bylos C-491/01 *British American tobacco* 92–93 punktus, bylos C-42/97 *Parlamentas prieš Tarybą* 38 punktą.

(4) Teisingumo Teismas tai pripažįsta PNR sprendimuose išdėstydamas faktines aplinkybes, sujungtos bylos C-317/04 ir C-318/04, 33 punktas.

(5) — Aiškinamajame memorandume pripažįstama, kad pagal ES duomenų apsaugos teisę vežėjams neleidžiama perduoti PNR duomenų šalims, kurios neužtikrina tinkamo apsaugos lygio. Todėl „būtina surasti sprendimą ir pagal jį nustatyti perdavimo teisinį pagrindą, [...], kad būtų užtikrintos [...] asmenų teisės į asmens duomenų apsaugą“.

— Uždavinyje užtikrinti, kad būtų paisoma teisės į asmens duomenų apsaugą, taip pat gali būti pakankamai aiškus iš preambulės, t. y. konstatuojamosios dalies, kurioje cituojamas ES sutarties 6 straipsnis, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnis, EŽTK 8 straipsnis, Europos Tarybos 108-oji konvencija ir t. t.

— Preambulėje taip pat cituojamas atitinkamos Australijos teisės Australijos duomenų apsaugos nuostatos ir pripažįstama, kad jose nustatyta duomenų apsauga, teisės susipažinti su savo duomenimis ir reikalauti atlyginti žalą, duomenų ištaisymas ir pastabų teikimas, teisinės gynybos ir sankcijos už netinkamą asmens duomenų naudojimą.

— Susitarimo 1 straipsnyje – pavadinimu „Susitarimo tikslas“ – nurodoma, kad susitarime pateikiamos PNR duomenų perdavimo nuostatos. Jame taip pat pažymėta, kad susitarimu „nustatoma, kokiomis sąlygomis tokie duomenys gali būti perduodami ir naudojami ir kaip duomenys turėtų būti apsaugomi“ (kursyvu išskirta EDAPP).

(6) Pz., nuostatos dėl neskelbtinų duomenų, duomenų saugumo, atskaitomybės, skaidrumas, teisė susipažinti su savo duomenimis, teisė į duomenų ištaisymą ir ištrynimą, teisė į žalos atlyginimą, automatiizuotas tvarkymas ir t. t.

(7) Nuomonė 2/2000, Kartachenos protokolas, 33 punktas.

(8) Šiuo atveju taip pat turėtų būti paminėta prie Lisabonos sutarties pridėta 21 deklaracija „Dėl asmens duomenų apsaugos teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo srityse“. Aiškioje 21 deklaracijos formuluotėje patvirtinama, kad net ir tais atvejais, kai yra koks nors policijos bendradarbiavimo elementas, duomenų apsaugos priemonė šioje srityje vis tiek turėtų būti grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu (prireikus ir su kitomis nuostatomis). Ši analizė neturėtų jokios neigiamos įtakos užduočių pasidalijimui Europos Komisijoje.

23. EDAPP mano, kad reikia daugiau tikslumo apibrėžiant sąvokas „įbauginimas, privertimas arba spaudimo darymas“, taip pat „pagrindinės politinės, konstitucinės, ekonominės arba (ypač) socialinės struktūros arba tarptautinė organizacija“. Tai užkirstų kelią PNR sistemos taikymui tuomet, kai jos taikiniu bet kuriuo atveju neturėtų tapti tokia teisėta socialinė, kultūrinė arba politinė veikla, kaip, pvz., taikios demonstracijos⁽¹⁾.
24. Dėl galimybės tvarkyti duomenis kitais išimtiniais atvejais kyla papildomų klausimų, ypač kai duomenys tvarkomi „pavojaus sveikatai“ atveju. EDAPP mano, kad toks tikslo praplėtimas yra neproporcingas, ypač kai siekiant susidoroti su dideliais pavojais sveikatai prireikus konkrečiu atveju gali būti naudojamos alternatyvios ir tikslesnės procedūros. Be to, PNR duomenys nėra pati tinkamiausia priemonė keleiviams identifikuoti: yra patikimesnių duomenų, visų pirma API duomenų.
25. EDAPP taip pat pažymi, kad prie pasiūlymo pridėtas PNR duomenų sąrašas yra platesnis palyginti su duomenų apsaugos institucijų 29 straipsnio darbo grupės nuomonėse pateiktu proporcingu PNR duomenų sąrašu⁽²⁾. Šis sąrašas turėtų būti sutrumpintas. Visų pirma nepagrįstai numatytas laukelis „Bendros pastabos“, kuriame gali būti pateikiami nesusiję ir galbūt neskelbtini duomenys, ir jis turėtų būti ištrintas.

2.3. Neskelbtini duomenys

26. EDAPP palankiai vertina tai, kad neskelbtinų duomenų tvarkymas nebuvo įtrauktas į taikymo sritį, kaip buvo nurodyta pasiūlymo 8 straipsnyje. Tačiau šios nuostatos formuluotė vis dar sudaro prielaidą manyti, kad neskelbtini duomenys gali būti „tvarkomi“. Pagal šią nuostatą pirmajame etape oro vežėjai gali persiųsti šiuos duomenis ir tuomet antrajame etape viešojo sektoriaus institucijos gali juos ištrinti. Oro vežėjų duomenų persiuntimas reiškia tvarkymą. EDAPP mano, kad oro vežėjai turėtų būti įpareigoti pačioje tvarkymo pradžioje atrinkti neskelbtinus duomenis.

2.4. Duomenų saugumas

27. Pasiūlymo 9 straipsnyje yra įtvirtinta išsami nuostata dėl duomenų saugumo ir vientisumo ir tai vertintina palankiai. EDAPP ypač remia pareigą pranešti Australijos informacijos komisaro biurui apie saugumo pažeidimus. Dėl tolesnio informacijos persiuntimo Europos Komisijai reikėtų papildomų procedūros, kurios turi būti laikomasi, paaiškinimų. Be to, EDAPP mano, kad duomenų apsaugos institucijos taip pat yra svarbūs šios informacijos gavėjai ir turėtų būti aiškiai paminėti pasiūlyme.

⁽¹⁾ Šiuo atveju dėl pernelyg plačios formuluotės neturėtų būti vengiama pasinaudoti, pvz., pagrindine teise į susirinkimų laisvę (Pagrindinių teisių chartijos 12 straipsnis).

⁽²⁾ 2003 m. birželio 23 d. nuomonė dėl Jungtinėse Valstijose perduodant keleivių duomenis užtikrinamo apsaugos lygio, WP78.

2.5. Priežiūra ir įgyvendinimas

28. Priežiūros sistema, įskaitant priežiūros ir atskaitomybės priemones ir atkaklų reikalavimą nediskriminuoti dėl tautybės arba gyvenamosios vietos, vertintina palankiai. EDAPP taip pat tvirtai remia pagrindinę kiekvieno asmens teisę į žalos atlyginimą administracine tvarka ir veiksmingą teisminę apsaugą. Jis mano, kad Australijos informacijos komisaro biuro atliekamas vaidmuo yra svarbi garantija galimybių atlyginti žalą ir įgyvendinti duomenų subjektų teises požiūriu.

2.6. Automatizuoti individualūs sprendimai

29. Pagal 15 straipsnį, aiškinant *a contrario*, automatizuotas sprendimas, kuriuo nėra daromas „didelis poveikis arba neigiamas teisinis poveikis keleiviui“, gali būti priimtas remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu. Apsaugos priemonės taikomos tik tuomet, kai sprendimas turėtų didelį poveikį keleiviui. Atsižvelgiant į plačią PNR sistemoje numatyto automatizuoto asmens duomenų tvarkymo taikymo sritį, EDAPP nuomone, šis ribojimas yra abejotinas. Siekiant išvengti bet kokių lanksčių šios nuostatos aiškinimų, jis rekomenduoja ištrinti žodį „didelis“ ir užtikrinti, kad nebūtų leidžiama priimti jokie automatizuoto sprendimo, kuris sukeltų neigiamą poveikį asmeniui.

2.7. Duomenų saugojimas

30. EDAPP mano, kad 16 straipsnyje nustatytas duomenų saugojimo terminas yra viena pagrindinių pasiūlymo problemų. Penkerių su puse metų saugojimo terminas, įskaitant trejus metus, kai duomenys nėra visiškai užmaskuojami, akivaizdžiai yra neproporcingas, ypač jeigu šis saugojimo terminas palyginamas su ankstesne Australijos PNR sistema, kurioje nebuvo numatytas duomenų saugojimas, išskyrus konkrečius atvejus⁽³⁾. Turėtų būti pateiktas išsamus pagrindimas siekiant paaiškinti, kodėl dabar numatytas toks ilgas saugojimo terminas, kuris pirmojoje Australijos PNR sistemoje nebuvo laikomas reikalingu.

31. Laikydamasis savo nuomonėje dėl ES PNR direktyvos pasiūlymo išdėstytos pozicijos, EDAPP mano, kad visi duomenys turėtų būti visiškai (t. y. neatkuriamai) nasmėninti, – jei ne iš karto po analizės, tai bent jau ne vėliau kaip po 30 dienų.

⁽³⁾ Šiuo atveju žr. teigiamą 29 straipsnio darbo grupės nuomonę: 2004 m. sausio 16 d. nuomonė 1/2004 dėl Australijoje užtikrinamo oro transporto bendrovių perduodamų keleivio duomenų įrašo duomenų apsaugos lygio, WP85. Nuomonėje atsižvelgiama į tai, kad „Muitinės taiko bendrą šių duomenų nesaugojimo politiką. Tų 0,05–0,1 proc. keleivių, kurie perduodami muitinėms papildomai vertinti, oro transporto bendrovių perduoti PNR duomenys laikinai laikomi, tačiau nesaugomi, kol bus atliktas įvertinimas pasienyje. Atlikus šį įvertinimą, jų PNR duomenys ištrinami iš atitinkamo muitinės informacijos apie keleivius skyriaus pareigūno asmeninio kompiuterio ir neįvedami į Australijos duomenų bazes“.

2.8. Tolesnis informacijos perdavimas kitiems subjektams

32. 18 ir 19 straipsniuose nustatytos garantijos palankiai vertintinos ypač todėl, kad jose pateikiamas perduodamų duomenų gavėjų Australijoje sąrašas perduodant duomenis konkrečiu atveju ir būtinumo įvertinimas perduodant kiekvienu atveju. Tačiau EDAPP pažymi, kad šią nuostatą galima apeiti taikant 18 straipsnio 1 dalies c punkto išimtį, kuri leidžia dalytis nuasmenintais duomenimis, net jeigu konkrečiu atveju tai nėra daroma. Tačiau nuasmeninimas reiškia ne elementų, leidžiančių atlikti identifikaciją, ištrynimą, bet tik jų užmaskavimą, o galimybė visapusiškai pasinaudoti duomenimis išlieka. Dėl šios priežasties EDAPP rekomenduoja nesuteikti galimybės numatyti jokių principo, susijusio su perdavimais „konkrečiu atveju“, išimčių. Kaip papildomą apsaugos priemonę EDAPP siūlo riboti ne perdavimus institucijoms, kurių funkcijos yra „tiesiogiai susijusios su (šių) nusikaltimų prevencija“, bet institucijoms, „kurių užduotis yra kovoti su terorizmu arba tarptautiniu nusikalstamumu“.

33. Nuostata, kad perduodant duomenis trečiosioms šalims iš jų reikalaujama taikyti „tokias pat“ apsaugos priemones, kaip ir pirminiame susitarime, yra remtina. Atsižvelgdamas į tai, kad toliau perduodant informaciją kitiems subjektams vis tiek nelieka būdų, kuriais galima perduoti duomenis, kontrolės ir kad nėra tarptautinio susitarimo, kuriuo būtų užtikrinama, kad šie nauji gavėjai veiksmingai taikytų apsaugos priemones, EDAPP taip pat siūlo šiems perdavimams taikyti išankstinį teismo leidimą.

34. Pasiūlyme numatyta, kad perduodant ES valstybės narės gyventojų duomenis trečiajai šaliai atitinkama valstybė narė turėtų būti informuojama, jei Australijos muitinės ir sienos apsaugos tarnyba žino apie šią padėtį (19 straipsnio 1 dalies f punktas). EDAPP mano, kad turėtų būti numatyta papildoma informacija, paaiškinanti tokio perdavimo valstybei narei tikslą. Jeigu toks informacijos perdavimas turėtų poveikį duomenų subjektui, turėtų būti numatytas papildomas pagrindimas ir apsaugos priemonės.

35. Galiausiai, kalbant apie duomenų perdavimą Australijoje ir į trečiąsias šalis, tiek 18, tiek 19 straipsnyje yra įtvirtinta bendra nuostata, pagal kurią niekas neturėtų užkirsti kelio PNR duomenų atskleidimui, kai to reikia pagal 3 straipsnio 4 dalį⁽¹⁾, kitaip tariant, tais atvejais, kai išimtinėmis aplinkybėmis siekiama apsaugoti kiekvieno asmens gyvybinius interesus, įskaitant pavojų sveikatai. EDAPP jau išreiškė abejonę dėl šios išimties plataus aiškinimo. Be to, jis nesupranta, kodėl atliekant kokį nors perdavimą išimtinėmis aplinkybėmis neturėtų būti taikomos 18 ir 19 straipsniuose numatytos apsaugos priemonės, ypač atsižvelgiant į tikslą

ribojimą arba duomenų kiekio mažinimą, taip pat atsižvelgiant į gavėjų tapatybės apsaugą ir asmens duomenims suteikiamą apsaugos lygį.

2.9. Oro vežėjų perduodami duomenys

36. Pagal 21 straipsnio 3 dalį PNR duomenys institucijoms gali būti perduodami daugiau nei penkis kartus vieno skrydžio metu esant išimtinėms aplinkybėms, t. y. iškilus konkrečiai grėsmei. Siekiant padidinti teisinį tikrumą tokių papildomų perdavimų sąlygos turėtų būti labiau detalizuotos ir visų pirma apimti papildomą reikalavimą, susijusį su neišvengiama grėsme.

2.10. Susitarimo peržiūra

37. EDAPP mano, kad peržiūros sąlygos kai kuriais aspektais turėtų būti detalesnės. Turėtų būti nustatytas peržiūrų dažnumas po pradinės peržiūros. Be to, duomenų apsaugos institucijos turėtų būti aiškiai, o ne vien santykinai, įtrauktos į peržiūros grupę.

38. EDAPP siūlo atliekant peržiūrą taip pat didelį dėmesį skirti priemonių būtinumo ir proporcingumo vertinimui, dėl to surenkant statistinius duomenis apie nukentėjusius ir įsisteisėjusiu nuosprendžiu nuteistų asmenų skaičių, remiantis PNR duomenimis, ir apie veiksmingą pasinaudojimą duomenų subjektų teisėmis: atliekant vertinimą turėtų būti patikrinta, kaip praktikoje nagrinėti duomenų subjektų prašymai, ypač kai su duomenimis nebuvo leista tiesiogiai susipažinti.

3. IŠVADA

39. EDAPP palankiai vertina pasiūlymuose nustatytas apsaugos priemones, ypač susijusias su praktiniu susitarimo įgyvendinimu. Visų pirma duomenų saugumo aspektai, priežiūros ir vykdymo nuostatos yra pakankamai išsamios. EDAPP pabrėžia, kad visi asmenys gali kreiptis į Australijos duomenų apsaugos instituciją, taip pat į Australijos teismines institucijas. Tai yra vienos iš svarbiausių pasiūlymuose nustatytų garantijų.

40. Tačiau EDAPP taip pat nustatė daug galimybių atlikti patobulinimus, visų pirma susijusius su susitarimo taikymo sritimi, terorizmo apibrėžtimi ir tam tikrų išimtinių tikslų numatymu, taip pat PNR duomenų saugojimo terminu. Palyginti su ankstesne Australijos PNR sistema, taip pat su ES PNR pasiūlymu, šis saugojimo terminas yra neproporcingas.

⁽¹⁾ Taip pat taikant 10 straipsnį, kai duomenys perduodami Australijoje.

41. Susitarimo teisinis pagrindas turėtų būti iš naujo apsvartytas. Atsižvelgiant į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, išskyrus 218 straipsnio 6 dalies a punktą, EDAPP mano, kad susitarimas – bet kuriuo atveju pirmiausia – turėtų būti grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsniu, o ne Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 82 straipsnio 1 dalies d punktu ir 87 straipsnio 2 dalies a punktu. Tai visiškai atitinka Lisabonos sutarties 21 deklaraciją.
42. Šios pastabos turėtų būti skaitomos atsižvelgiant į platesnį bet kurios PNR sistemos, kuri vertinama kaip sistemiškas keleivių duomenų rinkimas pavojaus įvertinimo tikslais, teisėtumo kontekstą. Pasiūlymas galėtų atitikti kitus duomenų apsaugos sistemos reikalavimus tik jeigu sistemoje atsižvelgiama į pagrindinius būtinumo ir proporcingumo reikalavimus pagal Pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsnius ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnį.
43. Todėl EDAPP taip pat prieina prie išvados, kad galutiniuose vertinimuose, kurie bus atliekami sudarius susitarimą, daugiau dėmesio turėtų būti skiriama šiems pagrindiniams reikalavimams.

Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 15 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
